

Alman Pedagojisinde Türklere ve Türkiye'ye İlişkin Bilgi. Almanya'da Söylem Değişiminin Analizi, 1839 – 1945

Projenin konusu, 1839 – 1945 yılları arasında, Almanya'da pedagojide ve öğretmenler arasında Türklere ve Türkiye üzerine bilinenlerin ve söylemdeki değişiminin analizidir.

Söz konusu bilgi okul kitaplarında, il yönetimlerinin okul bültenlerinde, meslek içi iletişime hizmet eden öğretmen gazetelerinde ve pedagojik dergilerle başvuru kitaplarında oluşmuştur. Bu kaynaklardan, toplumun başka alanlarından gelen katkılarla beraber, tarihsel olarak özgül olan ve iktidar ilişkileriyle iç içe geçmiş bir bilgi ve söylenebilirlik mekânı anlamında bir söylem (Foucault) ortaya çıkmıştır.

Analizin merkezinde şu sorular yer almaktadır: Birincisi, Alman eğitim bürokratlarının, pedagoğların ve öğretmenlerin Türklere ve Türkiye üzerine mevcut bilginin oluşmasında, yapılanmasında ve değişiminde nasıl bir payı olmuştur? İkincisi, bu kişiler katkıları sürecinde başka bilgi alanlarıyla ve komşu söylemlerle bu konuya özgü ne tür bağlantılar kurmuşlardır? Üçüncüsü, araştırmamızın hedef aldığı zaman dilimi boyunca Almanya'da pedagoji kesiminin bu söylem içindeki konumu ve işlevi nasıl değişmiştir?

Alman pedagoji tarihinin bugün unutulmuş bir sayfasını oluşturan Türklere ve Türkiye söylemi toplumun çeşitli alanlarını kapsamaktaydı. Bu bakımdan, pedagoji alanından gelen katkıların özgül yanlarını tanımlayabilmek için, pedagojik söylemin – söz ve yazı üretiminin gerçekleştiği toplumsal çevreler olarak bilim, hükümet ve idare, politika ve kitle iletişim araçları, ekonomi ve iş hayatı gibi – başka söylem düzlemleriyle nasıl bir bağlantı kurduğunu da birlikte araştırmak gerekir.

Bu amaçla, coğrafya, tarih, filoloji ve şarkiyat gibi bilgi alanlarından gelen katkılar, ayrıca politik demeçler ve günlük gazetelerle çeşitli kesimlerden meslek kuruluşlarının organlarından alınan makaleler değerlendirilecektir. Araştırma konusu için öngörülen dönemin başlangıç ve bitiş noktalarını Almanya'da Türklere ve Türkiye söyleminin gelişimi içinde kalıcı biçimde etki göstermiş olan tarihsel olaylar oluşturmaktadır:

1839'da, Osmanlı İmparatorluğu'nda bir reform dönemi olan ve ilk anayasanın 1876'da yürürlüğe girmesine kadar süren Tanzimat dönemi başlamıştı. Analizimiz Tanzimat'ın Almanya'da alımlanmasının ilk dönemiyle başlayıp Türklere ve Türkiye üzerine bilgi üretiminin yaklaşık bir yüzyıl sonra, geçici kabulümüze göre 1940'lı yıllarda, çeşitli sebeplerle duraklamaya girmesi ile kapanmaktadır. Almanya'daki bu söylemin sürecini Mustafa Kemal Atatürk yönetiminin 1938'de sona erişine ve İsmet İnönü yönetiminin ilk yıllarına, dolayısıyla Nasyonal Sosyalist dönemin ve İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar incelemekteyiz.